

[Augsburg], 23. März 1553

An Johannes Oporinus

UB Basel, Fr. Gr. I 11, fol. 173r-174v (Abschrift mit eigenhändigen Ergänzungen Wolfs).

Steinmann Nr. 670.

Druck: Steinmann, Briefwechsel S. 136-138 (Auszug).

Lit.: Steinmann S. 48 (mit Auszug).

Exemplum literarum quas Francofordiam misi, si fortassis illae redditae non essent.

S. P. D. Si qua fuit literarum mearum acerbitas (neque enim de verbo hoc laborandum censeo) eam mihi iustus dolor et earum rerum solicitude, quibus in vita nihil habeo antiquius, expressit. Talem autem natura me fecit, et diuturna consuetudo, ut quod sentio liberè et dicam et scribam, quamuis candoris mei paenas saepe dederim, in hac simulatione et dissimulatione, tam summorum quam infimorum. quam si uideret Euripides, quanta vocis contentione exclamaret?

ὦ πᾶσιν ἀνθρώποισιν ἔχθιστοι βροτῶν
Σπάρτης ἔνοικοι λοξιὰ βουλεύματα
ψευδῶν ἄνακτες μηχανορράφοι κακῶν
έλικτὰ, κούδεν ὑγιὲς, ἀλλὰ πάντα πέριξ
φρονοῦντες. ἀδίκως εὐτυχεῖτ' ἀν' ἐλλάδα.

Ac fieri sane potest, ut dum hoc uitium euitare studeo, in alterum simplicitatis (quo nullum grauius hac aetate scelus est) incidam. Sed in hanc ego partem peccare malo. Nam

φίλον πρὸς ἄνδρα χρή λέγειν ἐλευθέρως
ὅπωρινὲ μορφὰς δ' οὐχ ὑπὸ σπλάγχνοις ἔχειν.

Hanc igitur culpam, si qua est, ea conditione abs te condonari mihi velim, vt, sicubi ego ab amici officio declinasse uisis tibi fuero, maiore etiam contra me licentia ἀνυπεύθινος ἐσόμενος vtaris. Specimen Isocratis mihi perplacet, modo maturè absoluas et aliquot exemplaria primo quoque tempore ad me mittas. Hoc quantum mea intersit, etsi rationes meas notas tibi esse opinaris, equidem scire te vellem. Neque enim ego ἀνθρωπος δύσκολος καὶ δύστροπος εἰμι, sed famam meam, quae unicum est laborum meorum praemium (nam caeteris quae consecutus sum, sine vlla eruditione ampliora consequi potuisse) non magis mihi negligendam censeo quam uitam. Habeo autem iustas timendi causas. Multi sunt aemuli et obtrectatores, quibus ego ora primo quoque tempore obturare cupio. Post vbi meae lucubrationes per te renatae fuerint (nam Demosthenes quoque tuus erit si voles, et citra moram excudere poteris) omnes omnium sermones et conatus animo aequissimo sinam praeterfluere: neque inuidebo cuiquam qui aliquid luculentius praestiterit. Nunc autem etiam deterior interpretatio et typographo et nomini meo incommodaret. quàm enim maligna, quàm peruersa sint hominum iudicia non ignoras, et ego in hoc peculiari fato sum, ut miserijs etiam meis inuideatur si aliqua fortunae melioris umbra tegantur. Sed ut ad institutum redeam, haec Isocratis forma mihi perplacet: neque concordantias, ut uocas, uel librum deformaturas, uel lectorib[us] inutiles aut ingratas futuras arbitror. Sed tamen si te nimia ἀκρίβεια remoratur τὰ τεχνικὰ καὶ γενικὰ inprimito, τοῖς εἰδικοῖς praetermissis. vt in paraeneseos initio praetermittatur, si libet: τὸ, φαύλων καὶ etc. postea, προτρεπτικοὶ λόγοι. et similia. Neque mihi causa videtur cur chartas iam impressas aboleas. Tametsi illa altera ratio uendibilior putatur, quando Graeca cum Latinis uel coniungi vel ab ijs separari possunt: cum alij Latina duntaxat, alij Graeca legenda censeant: alij quamuis vtraque ament tamen sibi causas esse putent, cur

seorsim vel vtiliora uel iucundiora videantur. sed nemo satisfacere potest omnibus. itaque tuo arbitratu Dijs bene fortunantibus strenuè pergit. Ego operam dabo, ne haec editio tibi fraudi sit. imò fore spero vt codices commodius et citius expectatione tua distrahas. Nam Tanneri fumi cuiusmodi fuerint, si mihi non credidisti, ex eius literis quas ad te mitto intellige:¹ cuius hominis χρηστολογίας καὶ πολυπραγμοσύνης mearum rerum, ut uerum fatear, moleste fero. Nam cum absentem in Gallijs calumiatus sit, nunc sub amicitiae specie phaleratis uerbis me deridere videtur, et rebus meis incommodare velle: cum ego neque bene neque male de eo sim vnquam meritus. Sed si vel mihi vel tibi vel reipub[licae] literariae ita amicus est, agnosco culpam meam et ueniam peto. Sed ut ad rem redeam, agam per literas cum ludimagistris et Graecae linguae professoribus mihi hinc inde notis et amicis, vt Isocratem suis auditorib[us] uel interpretentur vel commendent: tuaq[ue] editione vtantur. quanquam spero se ipsum opus, vbi innotuerit, abunde commendaturum nisi ego et tu ab omni parte simus infelicissimi, quod absit, et aberit vt spero. Neminem enim fortuna perpetuo premit, nisi in nobis ingenium suum mutarit. Nam Commentarios Ciceronianos ἀλεξικάκους tibi fore auguror: qui quidem Mecaenati nostro et per se et meo testimonio abunde sunt commendati sed in compingendo diuersos colores posthac vitari vellet, quanquam etiam hanc rem boni consultit. In eo igitur opere, prae caeteris omnibus elaborandum tibi esse censeo. Messem enim vberiorem vix aliunde metes, nisi omnes coniecturae fallunt. Quod si rationes tuae non patiuntur, ut statim absoluto Isocrate pari ratione Demosthenem excudas: maturè mihi signifies uelim, ut alium typographum inueniam in tempore. Nam mora in hac re mihi intolerabilis est, neque me paenitet in hoc negotio vehementiorem aut importuniorem uideri, aut magnificere nugas meas, quas alij contemnendas putent. Nam magni facio labores meos, et pluris facio quām pecuniam, quam voluptates, quam ipsam penè valetudinem, et vitam. Si erro et deliro, meum est dedecus, sed qui amici mihi esse uolunt, ab ijs impetratum vellem, ut delirium hoc meum aut strenuè adiuuarent, aut saltem non remorarentur. Vt enim in nugis tragedias agere uidear: εὐ ισθ' ὅτου τις τυγχάνει χρείαν ἔχων τοῦθ' ἐκάστω μεῖζον ἢ τρόιαν ἔλειν. Wessalij et Iouij obitus apud nos adhuc incertus est. Imò rumor de Wessalio à prudentiorib[us] planè falsus existimatur. Dryandri quidem obitus certior est quam uellemus. te autem eò diutius superstitem et feliciorem fore opto et spero, quò saepius mortuus et deploratus esse diceris. Valet enim hic regula τῶν ὄνειροκριτικῶν, ὅτι τουναντίον ληπτέον τοῦ καθ' ὑπνον ἐπιφαινομένου φάσματος. Vale 10 Cal[endas] Aprilis. Anno 1553.

Hiero[nymus] Wolfius T[uus].

Penè praeterieram quod tua et heri mei inprimis interest: versor adhuc in conferenda Lycosthenea Bibiliotheca cum Fuggerana, et signandis ijs libris quib[us] nos adhuc caremus. Nam omnino propositum est hero nullum siue bonum siue malum librum praeterire inemptum. In mentem igitur mihi venit, approbante etiam hero, si tuae occupationes paterentur, te in hoc negocio et nobis gratificari, et commodo tuo consulere posse: commutandis tuis libris cum ijs quibus nos caremus. Nisi enim fallor ex te audiui, te aet alienum facilius libris quām pecunia praesente dissoluere. Si igitur haec ratio tibi placet, rescribito, quibus conditionib[us] hanc prouinciam subiturus sis. Manu scriptos Graecos et Latinos herus ipse facilius impetrare poterit quam tu. Qui Venetijs prostant, et ipsi opinor facilius huc quam Basileam aut Francofordiam perferentur. Reliquos in Germania et Gallia editos tu multò facilius conquires. Quod si de ijs etiam qui in Italia excusi sunt, rem tibi expeditam fore censes, non repugno. Vellem enim à te vno posse totum negocium curari, si tuo emolumento potest fieri. Si autem de eo diffidis, sex aut octo exemplaria Lycosthenei Elenchi mihi mittito, vt in ijs signare liceat emendos ab alijs libros. Vale iterum, et magnitudine animi temporum difficultates supera.

Non fera tempestas toto grassabitur anno
Mox tibi crede mihi tempora veris erunt

Augurium ratis est et coniectura futuri
Hac diuinato noticiamque feres
Tu ne cede malis sed contra audentior ito
Fortunam virtus sola domare potest.

¹Eigenhändig am Rand ergänzt: Misi Tanneri literas Francofordiam cum meo αὐτογράφῳ, sed summa est, Sophianum Isocratem reliquisse Florentiae, nec excusum iri breui. Oesyander Sophianum illudere hominibus callide credit, ne dare librum inspiciendum cogatur. Quae praeterea Tannerus de libris quibusdam Heruagio reddendis scribit: eos scito nondum huc allatos esse.